



2025. június 13. péntek – 5785. sziván 17.

www.frankel.hu

péntek 18:00 MARCZIBÁNYI | gy. gy. 20:24 | szombat 10:00 | havdala 21.44

82/4

BEHÁLOTHÁ

(IV. Mózes 8.1. – 12.16.)

בְּהַלֹּתָהּ

Szentélybeli Menóra napi meggyújtásával kezdődik, majd a leviták felavatásával folytatódik. A sivatagi vándorlás módozatai következnek: mikor utaztak, mikor táboroztak le és milyen jelek alapján tették ezt. A vonulás formációja, a négy zászlóalj és a törzsek zászlai. A szakasz második felében a zúgolódók, és húst követel a nép, majd jön a fűrjhad nagy tömegekben, és a vonulók teljesen jól laknak belőlük.

„Mikor meggyújtod” – a mécseseket a Szentélyben. A magyarázók egy más fordítást is alkalmaznak, „amikor magasra lobbantod a mécseseket”, ugyanis nem elég csupán meggyújtani a kanócot, a gyújtás legyen olyan, hogy a láng magasra lobbanva a menora törzse elé világítson a két mécses. Erős legyen a fény! Szó esik ezután a leviták szolgálatáról, hogy 25 éves kortól 50 éves korig tart a szent feladat. Az előző szidra 30 éves kortól számol, a kommentárok szerint öt év volt a felkészülési idő. Tanulság számukra, hogy öt év az az idő, amennyi egy mesterség megtanulásához szükséges. Aki ennyi idő alatt nem sajátítja el szakmáját, az később se reménykedjen. Persze tudjuk, „a jó pap mindig tanul” és a gyakorlat teszi a mestert. A kivonulástól számított második évben is megtartották Izrael gyermekei a Pészachot, utána azonban 38 éven keresztül nem, csak Józsué idejében ünnepelték újra. A Szent Sátor felállítása után felhő borult a Hajlékra, mikor indult a felhő, indult a tábor. Mikor állt, pihent a sok ember. Éjjel a tűz tüneménye tündökölt a Sátor felett egészen reggelig. Készítettek ezüstharsonát, az jelezte a gyülekezést, az indulást és a riadót, esetleges támadás esetén. Mózes szívesen vette volna, ha apósa fia, a midjanita Hobáb, -mert a terepet jól ismerte,- vállalta volna az útmutató, a „szem” szerepét. De ő szabadkozott. A Talmud úgy tudja, végül mégis vállalta az „idegenvezetést”. Az Örökkévaló ládája haladt elől, ezt követte a nép. Két fordított nun betű tudatja velünk az Írásban, mit mondott akkor Izrael gyülekezete, midőn megindult a bizonyosság ládája. Ugyanazt éneklük ma is, mikor a Tóra olvasó asztalhoz viszik a tekercset. A fény hiába világított, a nép mégis zúgolódott. Ezúttal húst követelt, pedig a manna fehér volt, és üde, mindig friss, íze mint a koriander magva. A panaszkodók hangja mint súlyos teher, nehezedett Mózes vállára.

Bőháálotchá (בְּהַלֹּתָהּ) hetiszakaszunk fő témája a zúgolódás okozta krízis. Mózes nem bírja elviselni a nép állandó panaszkodását és természetesen Isten segítségét kéri. A segítség, amit kap, egy hetven tagú Nemzeti Tanácsban jut kifejezésre, ami a későbbi Szánhedrin előfutára. Ez az állandó, istenkísértő, zúgolódás – hogy ne mondjuk nyavalygás – már Egyiptomban is jelen volt. A kiszabadulás óta alig múlt el néhány nap, hogy valami bajuk, követelésük, ne lett volna. Egyszer az üldöző Egyiptomiaktól ijedtek meg, majd nem volt ivóvizük. Aztán kenyeret követeltek, és amikor jött a manna, nem mindenki volt megelégedve vele. Itt és most húst követeltek, mondván hogy elégük volt a mannából, ami túl „légies” volt számukra. Erre aztán Mózes, aki egyébként legendás türelméről és szerénységéről volt híres – „kiborult”. A nép szemtelensége határtalan volt: azzal érveltek, hogy emlékeznek, „milyen jó volt nekik Egyiptomban, ahol jóllakhattak hallal és különböző zöldségekkel, dinnyével, uborkával, hagymával és fokhagymával... itt pedig már nagyon unjuk ezt a mannát...” Mózes nem tudja, mit tegyen, segítséget kér: „hát én szültem ezt a népet, hogy azt mondod nekem, vigyem, ahogy a dada viszi a csecsemőt... ha így teszel velem, inkább öl meg, de ne lássam ezt...” Az Örökkévaló segítséget ígér Mózesnek, majd kéri, közölje a néppel, hogy másnap húst fognak enni; „nem egy-két napig fogtok húst enni és nem öt, tíz vagy húsz napig, hanem egy teljes hónapon keresztül, amíg az orrotokon fog kijönni és megundorodtok tőle – mivel elvetettétek Istent, és azt kérdeztétek: miért is jöttünk ki Egyiptomból”. A dráma akkor éri el csúcspontját, amikor Mózes megtagadja az isteni ígéret közvetítését a népek: „Hiszen hatszázezer gyalogos (férfi)ről van szó – és te azt akarod (mondjam nekik), hogy húst fognak enni egy hónapon keresztül?! Hát, ha minden barmot és nyáját levágnának – az elég lenne nekik?! Vagy ha a tenger minden halát kifognának – az elég lenne nekik?!, Bölcséink sokat disputálnak Mózes itt felszínre kerülő „kishitűségén” és azt többféleképpen magyarázzák. A racionális rabbi Akiba szerint Mózes valóban elcsüggedt, hiszen kinek van annyi barma, ami ezeknek elég lehet? Ezzel szemben rabbi Simon szerint ez lehetetlen. Mózes nem lehetett kishitű. Szerinte Mózes így érvelt: nem teheted azt, hogy egy hónapon keresztül hússal eteted őket, aztán pedig kapitális büntetést adsz nekik. Ez olyan lenne, mintha egy számarának azt mondanának: nesze itt van, egyél egy teljes akol szénát, aztán majd levágjuk a fejedet. Rábbán Gámliel másfajta kishitűséget olvas ki Mózes szavaiból: „Majd meglátod, édes Istenem, hogy még te sem tudsz eleget tenni nekik, mivel ők csak kifogást, ürügyet keresnek a zúgolódásra. Ha marhahúst adsz nekik, akkor csirkepörköltet kérnek, vagy birkagulyást, vagy halat...” Másnapra aztán megtörténik a csoda és itt a hús. Nagy tömegű fűj csapat jön tengerentúlról, és a hosszú, fárasztó út után a kövér és zsíros madarak lecsapódnak a földre. Mindenki rohant és teleszedte magát a madarakkal, amit aztán egy hónapig ettek, amíg bele nem betegedtek. Rási a Toszefta alapján, érdekes összehasonlítást tesz Mózes itteni kishitűsége és a Pörlekedés Vizénél, tanúsított viselkedése között. Ott abban kételkedett, hogy képes-e a népnek a sziklából vizet fakasztani, míg itt azt kérdőjelezte meg: van e Istennek annyi (négy lábú) marhája, hogy

az egész népnek enni tudna adni belőle. Melyik eset volt a súlyosabb? – kérdi Rási. Egyértelmű hogy az itteni eset. És mégis Mózes a víz miatt kapta a büntetést hogy nem mehet be az Ígéret földjére. Hogy miért? Azért mert ott ez nagy nyilvánosság előtt történt, az egész nép szeme láttára és füle hallatára és ez Chilul Hásém (חילול השם) volt (Isten nevének megszenteltelenítése, meggyalázása). Ezzel szemben itt, a hús ügyben, Mózes négy szemközt fejezte ki aggályait, senki nem hallotta csak az Örökkévaló és nem volt Chilul Hásém.

Amikor a Kobrini Móse rabbi, a nagy hászid rebbe meghalt, egy másik hászid tanító, a Kocker rebbe megkérdezte az egyik tanítványát, hogy mi volt a rebbének életében a legfontosabb. Az, amit éppen csinált - hangzott a válasz. A zsidók az elhúzódó vándorlás során egyre kevésbé tudták, mi dolguk van a sivatagban, milyen feladatra választotta őket Isten. A mostani hetiszakasz egymást követi két erről tanúskodó jelenet. Először arról panaszkodnak, hogy Egyiptomban jobb volt a koszt és választékosabb a menü. „Emlékezzünk a halra, melyet Egyiptomban ettünk ingyen, az uborkára, a dinnyére, a póré hagymára, a vöröshagymára és a fokhagymára; most pedig lelkünk kiszárad, nincs semmi, egyedül a mannára van szemünk irányítva.”. A nép nem éhezik, egyszerűen csak unják a mannát és nagyobb választékot szeretnének látni Isten éttermében. Tudatosabb, igényesebb fogyasztók lettek, szívesen visszamennének Egyiptomba, ahol magasabb szinten állt a gasztronómiai kultúra. Inkább gourmandok lennének, mint „papok királysága” és „szent nép”. Az élet célja szerintük a minőségi fogyasztás. A következő képben a nép vezetőit, Mirjámot és Áront látjuk Mózesre panaszkodni, aki egyfelől kusita, idegen nőt vett el, másfelől amúgy sem jobb és fontosabb vezető náluk, hiszen általuk is beszél Isten a néphez! Isten persze ezt követően igazságot tesz és megerősíti Mózes vezető pozíciójában. A nép szolgálat helyett fogyasztási cikkeket, a vezetők szolgálat helyett hatalmat akarnak: saját kényelmüket egyfelől, saját fontosságukat másfelől. Fúrnak, panaszkodnak, bűnbakot keresnek és úgy gondolják, jobbat érdemelnének Istentől. Azért váltak iriggyé és rágalmazóvá, mert elvesztették a saját életük célját. Adam Frankenberg brit reformrabbi von párhuzamot a két jelenet között: az önigazoló nyafogás és bűnbakkeresés egyként csak konzerválja a boldogtalanságot, a nyafogókét és a környezetüket egyaránt, a mannára panaszkodók és a Mózes befeketítők egyaránt rosszul járnak végül. Lehetetlen teljesen elmerülni abban, amit csinálsz, ha folyton arra figyelsz, mit kéne másoknak csinálniuk. Ezek az összehasonlítások megakadályoznak minket abban, hogy azzá legyünk, amivé különben lehetnénk.” Frankenberg zárásul Martin Buber Hászid történeteiből idézi a Kocker rebbe és a tanítvány beszélgetését: találd meg Istent a feladatodban. Ez az irigység, sértődés, nyafogás és rágalmazás leghatásosabb ellenszere.

Kardi Judit, Cionista Szövetség elnöke A Tóra érvénye, tanulsága időtlen, koronként, konkrét szituációként változó helyzetekben is felismerhető. A vezetői hierarchia máig érvényes működési törvényei a Tórában itt is megfogalmazódnak. Az Örökkévaló Mózes szelleméből (terhéből) levett és hetven „vénre” áttett, akik korlátozottan prófétálnak – viselték a „szellemet”. Lehet-e különböző módon (ma: technikával) hitelesen viselni az áttett „szellemet”? E kérdést veti fel Eldád és Médád prófétálása. Mózes válasza az én értelmezésemben: igen, de csak addig, ameddig igaz a prófétálás – az isteni célt (a világi hierarchiában: a szervezeti célt) szolgálja. A hetiszakaszunk legismertebb eseménye a 12. fejezetben olvasható. Az egyik üzenet világos: a lélek romlottságának (betegségének) következménye a test megbetegedése. A másik felvetett probléma: hol húzódik a határ a jogos kritika és a rágalmazás, rossz hír keltése, láson hárá (mai kifejezéssel: karaktergyilkosság) között. Helyes taktikával meg lehet-e akadályozni a közösség szétesését? Mint általában, a közösségi feszültségek ez esetben is beszűrődnek az intim szférába, fészegetik a szoros családi szövetség kereteit is. Jogos-e a testvérek kritikája testvérük párválasztását illetően? Hiába egészen más a nép problémája, válságos helyzetben gyengíti a negatív, irreleváns kritika az első vezető tekintélyét, a válság megoldására ezzel hamis lehetőséget kínál. Még nagyobb bűn Mózesnek, mint a legnagyobb próféta tekintélyének gyengítése azzal, hogy kétségbe vonhatónak tartják a testvérek az elsőségét a próféták között és az egész nép élén. Ezzel veszélyeztetik a válságból kivezető út megtalálását és az egész küldetés sikerét. Az Örökkévaló ezt nem engedheti meg. Egyértelműen kifejti, hogy az isteni terv végrehajtására Mózes a kijelölt személy. Mózes az egyetlen próféta, akivel az Örökkévaló „szemtől szembe” beszél. A Mózes elleni lázadás egyben az isteni akarat kétségbevonása is. Az Örökkévaló azzal is példát ad, hogy a tettek súlyát mérlegeli. Miriam bűne nagyobb, mert szószóló volt. Irigysége, sértettsége eredményezte a testi poklosságát. Lehetőséget kapott az Örökkévalótól a testi, lelki gyógyulásra azzal, hogy hét napra elkülönítették. A hét nap elteltét követően a Miriam egészségesen visszatért, és a közösség működésében is helyreállt a rend. A nehéz és fájó ügyek megoldásához sajnos nem áll rendelkezésünkre mindig isteni akarat és tudás. Kellő hittel, alázattal, tisztességgel, tisztánlátással, erővel, akarattal és elszántsággal kell ezért rendelkeznie annak, aki a válságokból meg kívánja találni a kivezető utat. Ha, csak egy feltétel is hiányzik....

Zima András, történész A hetiszakasz magyarázatainak olvasása során leginkább az a rész fogott meg, amikor az értelmezők Mirjám és Áron Mózesrel szembeni állásfoglalását magyarázzák. Arra keresik a választ, hogy ki lehet a kusita nő, és mi lehetett a kifogása Mirjámnak és Áronnak Mózes párválasztásával kapcsolatban. Szerintük esetleg az lehetett a probléma, hogy a nő egy másik etnikai csoport tagja, aki ráadásul talán még fekete is volt. A kilencvenes években, egyetemista koromban, évfolyamtársaimmal több szociológiai kutatásban segédkeztük. Az egyik ilyen kutatás témája az egyetemisták előítéletessége, antiszemitizmusa volt. A felmérés narratívájában az, ha valaki nem akarja zsidóhoz adni a lányát vagy a fiát, az antiszemitizmus egyik megjelenési formájának tekinthető. Szerintem érdekes kérdés, hogy ha valaki nem akarja, hogy a gyereke, vagy bármely közeli családtagja egy másik

vallási, kulturális, etnikai háttérrel rendelkező párt válasszon magának, már egyből rasszista-e? Emögött törzsi gondolkodás áll-e, mely a törzs etnikai homogenitását félti a vegyesházasságtól, és a közös utód „faji” megfelelőségéért aggódik? Ezzel szemben előfordulhat-e, hogy csak az együttélés során az eltérő háttérből fakadó konfliktusoktól akarja csak megkímélni az így nyilatkozó a rokonát? Ha belegondolunk abba, hogy két eltérő kulturális háttérrel rendelkező ember köti össze az életét, és mindkettő számára fontosak az otthonról hozott szokások, hagyományok, életstratégiák, akkor létrejöhetnek akár visszatérő konfliktusok. Ilyenkor gyakran az egyik félnek meg kell hátrálnia, és az hosszú távon a meghátráló fél kulturális önfeladásához vezethet. Az is igaz, hogy későmodern, vagy posztmodern európai (nyugati) világunkban általában egyre kevésbé tartjuk fontosnak a megelőző generációk által hordozott életstratégiákat, így már nem jelent számunkra gondot egy máshonnan jövő, de hasonló gondolkodású emberrel való együttélés. Ebből az utóbbi felfogásból kiindulva könnyűnek tűnik kirekesztőnek, esetleg rasszistának bélyegezni azt, aki az otthonról hozott, szüleitől kapott életstratégiák továbbörökítését várja el utódaitól. Természetesen általában arra képtelenek vagyunk, akármelyik álláspontot valljuk is, hogy elfogadjunk egyenrangúnak egy a miénkkel párhuzamosan létező életvilágot. Ennek a hetiszakasznak az értelmezése is sok párhuzamos igazság megismerésre ad lehetőséget.

HÍREK A VILÁGBÓL

Holnap este ismét szabadtéren köszönti a Szombatot a Frankel közössége. https://bzsh.hu/2025/06/12/holnap-este-ismet-szabadteren-koszonti-a-szombatot-a-frankel-kozossege/
Saját gyermekeink, ha hősi halottak... https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/sajat-gyermekeink-ha-hosi-halottak
Az Egyesült Államok kormánya nemzetközi segélyszervezeteket szankcionált Hamászt támogató tevékenység miatt kedden. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-amerikai-kormany-nemzetkozi-segelyszervezeteket-szankcionalt-hamaszt-tamogato-tevekenyseg-miatt
Schmidt Máriával és Ungár Péterrel egyeztetett az antiszemitizmus elleni küzdelemért felelős miniszterelnöki megbízott. https://kibic.hu/2025/06/12/schmidt-mariaval-es-ungar-peterrel-egyeztetett-az-antiszemitizmus-elleni-kuzdelemert-felelos-miniszterelnoki-megbizott/
Egyiptom, Gáza, sérülések, GHF-rekord, strukturális változtatások a hadseregben. https://ujkelet.live/2025/06/11/egyiptom-gaza-serulesek-ghf-rekord-strukturalis-valtoztatások-a-hadseregben/
Nagy-Britannia, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland és Norvégia szankciókat vetnek ki Ben-Gvirre és Szmotricsra. https://izraelinfo.com/2025/06/10/nagy-britannia-kanada-australia-uj-zeland-es-norvegia-szankciokat-vetnek-ki-ben-gvirre-es-szmotricsra/
Izraeli külügy Greta Thunbergéről: A “celebek szelfihajója”, hazaküldjük az utasokat. https://www.atv.hu/kulfold/20250609/greta-thunberg-izrael-gaza-ovezet/
Állítólag Hamász-vezetők házába is vittek ENSZ segélyeket, míg a nép életveszélyes tömegben torlódik. https://hu.euronews.com/2025/06/11/allitolag-hamasz-vezetok-hazaba-is-vittek-ensz-segelyeket
Egyre feszültebb az iráni–izraeli viszony, az USA csökkenti a diplomáciai személyzet számát a Közel-Keleten. https://hvg.hu/vilag/20250612_egyesult-allamok-diplomaciai-szemelyzet-izrael-iran
Ízléstelen zsidózással állt bele a közönségbe nemrég a dakotázó Aranyosi Péter. https://www.atv.hu/belfold/20250612/aranyosi-peter-zsidozas-dakota/
Hajdú Péter felnőttként tudta meg, hogy nagyszülei holokauszt túlélők voltak. https://24.hu/élet-stilus/2025/06/10/hajdu-peter-nagyszulei-holokauszt-tulelok-zsido-szarmazasu/
A normandiai partraszállás majdnem elmaradt. https://mult-kor.hu/a-normandiai-partraszallas-majdnem-elmaradt-20250606
Mobilos applikációt indított a Frankel körzet. https://bzsh.hu/2025/06/11/mobilos-applikaciót-indított-a-frankel-korzet/
Múzeumok éjszakája: Izrael népe él! – Az életöröm éjszakája. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/élet-forma/muzeumok-ejszakaja-izrael-nepe-el-az-eletorom-ejszakaja
Elbukott az izraeli parlamentben (kneszet) az ellenzék bizalmatlansági indítványa, amelynek célja előrehozott választások kikényszerítése volt. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/elbukott-az-ellenzek-bizalmatlansagi-inditvanya-a-kneszetben
Együttműködést kötött a Mazsihisz és az Országos Polgárőr Szövetség. https://kibic.hu/2025/06/11/egyuttmukodest-kotott-a-mazsihisz-es-az-orzagos-polgaror-szovetseg/
Blöff: az ultraortodoxok visszalépése a Kneszet felosztatásától borítékolható volt. https://ujkelet.live/2025/06/12/blöff-az-ultraortodoxok-visszalepese-a-kneszet-felosztatásától-boritekolható-volt/
A Hamász megtört, szétszórt és létszámbeli hátrányban van – Izrael még sincs közel a győzelemhez. https://izraelinfo.com/2025/06/08/a-hamasz-megtort-szetszort-es-letszambeli-hatranynan-van-izrael-megsincs-kozel-a-gyozelemhez/

Véres szerda Gázában: segélymunkásokat ölt meg a Hamász, civilek haltak meg, vagy estek túsul. https://hu.euronews.com/2025/06/12/veres-szerda-gazaban-segelymunkasok-es-civilek-haltak-meg-vagy-estek-tuszul
Újabb tús holttestét találták meg a Gázai övezetben. https://hvg.hu/vilag/20250612_izraeli-tusz-holttest-hamasz-terrortamadas-idf
Szijjártó a modern antiszemitizmusról és a nyugati Izrael ellenes retorikáról ír. https://www.atv.hu/kulfold/20250610/szijjarto-izrael-antiszemitizmus/
Terrorellenes razziát tartott az IDF. https://bzsh.hu/2025/06/11/terrorellenes-razziat-tartott-az-idf/
Mártír -istentiszteletek országszerte 2025/5785. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/martir-istentiszteletek-orszagszerte-2025-5785
Az Egyesült Államok figyelmeztette az Emmanuel Macron francia elnök által szervezett ENSZ-konferenciára készülő országokat, hogy az Izrael-ellenes intézkedések támogatása az amerikai külpolitikai érdekekkel ellentétes cselekedetnek minősülhet, és komoly diplomáciai következményeket vonhat maga után. https://www.szombat.org/politika/amerikai-figyelmeztetes-macronnak-ne-fogadjon-el-izrael-ellenes-programot
Újabb izraeli tús holttestét hozta haza az IDF a Gázai övezetből. https://kibic.hu/2025/06/12/ujabb-izraeli-tusz-holttestet-hozta-haza-az-idf-a-gazai-ovezetbol/
A NAÜ lépésére válaszul Irán új urándúsítót és katonai gyakorlatot jelentett be. https://ujkelet.live/2025/06/12/a-nau-lepesere-valaszul-iran-uj-urandusitot-es-katonai-gyakorlatot-jelentett-be/
Az iráni Forradalmi Gárda parancsnoka: Ha Izrael támad, a válasz “erőteljesebb és pusztítóbb” lesz, mint korábban. https://izraelinfo.com/2025/06/12/cahal-hamasz-terroristakat-tartoztattak-le-a-sziriai-beit-dzsant-tersegeben-fegyvereket-is-lefoglaltak-hirszuret/
Trump megunta Teherán időhúzását - küszöbön az izraeli támadás Irán ellen? https://hu.euronews.com/2025/06/12/izrael-tamadas-iran-egyesult-allamok
Amerikai diplomatákat evakuáltak a Közel-Keletről a növekvő izraeli-iráni feszültség miatt. https://24.hu/kulfold/2025/06/12/amerikai-diplomatakat-evakualtak-a-kozel-keletrol-a-novekvo-izraeli-irani-feszultseg-miatt/
Izrael kitoloncolja Greta Thunberget és társait. https://nepszava.hu/3282966_izrael-greta-thunberg-aktivistak-kitoloncolas-gazai-ovezet-segely-madleen-hajo
Pataricza Dóra: Egy történész nem találgat. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/tudomany/pataricza-dora-egy-tortenesz-nem-talalga